

13. 5. 2002

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Poručenství v rodinném právu

Termín poručník a poručenství se v českém rodinném právu objevil po poměrně dlouhé přestávce, a to v souvislosti s novelou zákona o rodině v roce 1998. Poručenstvím lze rozumět zvláštní druh opatrovnictví, pro případ, že nezletilé dítě nemá zákonného zástupce (rodiče zemřeli, nemají plnou způsobilost k právním úkonům, byli zbaveni rodičovských práv), kdy poručník dítě vychovává, zastupuje a spravuje jeho záležitosti místo rodičů.

Termín poručník a poručenství se v českém rodinném právu objevil po poměrně dlouhé přestávce, a to v souvislosti s novelou zákona o rodině v roce 1998. Poručenstvím lze rozumět zvláštní druh opatrovnictví, pro případ, že nezletilé dítě nemá zákonného zástupce (rodiče zemřeli, nemají plnou způsobilost k právním úkonům, byli zbaveni rodičovských práv), kdy poručník dítě vychovává, zastupuje a spravuje jeho záležitosti místo rodičů.

V této souvislosti je vhodné vymezit pojem poručenství proti termínu opatrovnictví. Zatímco opatrovnictví nad nezletilými dětmi znamená, že opatrovníkovi je svěřen výkon pouze některých práv a povinností za rodiče, který může být buď dlouhodobý nebo naopak jen krátkodobý, s poručenstvím je spjat výkon všech práv a povinností, která jinak náleží rodičům. Můžeme tedy říci, že poručník vykonává rodičovskou zodpovědnost.

Soud ustanovuje dítěti poručníka rozsudkem v případě, že rodiče dítěte zemřeli, byli zbaveni rodičovské zodpovědnosti, výkon jejich rodičovské zodpovědnosti byl pozastaven nebo nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu. Základním posláním poručníka je tak ochrana práv a zájmů nezletilého dítěte. Poručník má nezletilého zastupovat a spravovat jeho majetek místo jeho rodičů a také nezletilého vychovávat. Povinnost vychovávat nezletilé dítě však neznamena povinnost osobní péče o dítě, i když samozřejmě poručník o dítě osobně pečovat může. Funkce poručníka také nezakládá vyživovací povinnost k dítěti.

Zákon o rodině (zákon č. [94/1963](#) Sb.) ve svých ustanoveních dává přesnější doporučení, která se týkají výběru osoby poručníka. Pokud to není v rozporu se zájmy dítěte, má soud ustanovit poručníkem především toho, koho doporučili rodiče. Jestliže rodiče tímto způsobem nikoho nedoporučí, pak je na místě, pokud je to možné, aby byl poručníkem ustanoven někdo z příbuzných nebo osob blízkých dítěti nebo jeho rodině. Samozřejmě v případě, že se nenajde žádná taková osoba, soud ustanoví poručníkem jinou fyzickou osobu. (Takovou osobu lze vybrat například z evidence žadatelů o osvojení nebo pěstounskou péči.) Zákon o rodině připouští i možnost, aby poručníky nezletilého dítěte byli ustanoveni i manželé.

Někdy dojde k situaci, že poručníkem nezletilého dítěte nemůže být ustanovena fyzická osoba. Pak ustanoví soud poručníkem orgán sociálně-právní ochrany dětí. Orgán sociálně-právní ochrany dětí plní také funkci dočasného zákonného poručníka v případech, kdy je třeba činit neodkladné úkony v zájmu dítěte u nezletilého, kterému ještě nebyl ustanoven poručník nebo pokud se ustanovený poručník dosud neujal své funkce.

Jakékoli rozhodnutí poručníka v podstatné věci týkající se dítěte vyžaduje schválení soudem. Poručník odpovídá soudu za řádné plnění této funkce a podléhá jeho pravidelnému dozoru. K jeho základním povinnostem patří podávat soudu zprávy o osobě poručenice a předkládat účty ze správy jeho jmění. Zákon o rodině však umožňuje, aby soud zprostil poručníka povinnosti podávat podrobné vyúčtování, nepřesahují-li výnosy jmění pravděpodobné náklady na výchovu a výživu poručenice. Pokud je správa jmění poručenice spojena se značnou námahou, může soud poručníkovi na jeho žádost přiznat z tohoto jmění přiměřenou odměnu ročně anebo při skončení správy. V souvislosti se skončením poručenství je poručníkovi uložena povinnost nejdéle do dvou měsíců předložit soudu závěrečný účet ze správy jmění poručenice. I této povinnosti může soud poručníka zprostit.

Poručník bude poručenství zproštěn, pokud o to soud požádá. V případě že se poručník stane pro výkon funkce poručníka nezpůsobilý nebo porušuje své povinnosti, soud jej odvolá. Jestliže dojde k rozvodu manželů, kteří byli ustanoveni do funkce poručníků, soud vždy posoudí, zda je v zájmu dítěte, aby tuto funkci vykonávali nadále oba rozvedení manželé. Pokud ne, tak jednoho z manželů poručenství zproští.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výtěžné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)
- [\(Ne\)vypořádání předmětu řízení u soudního smíru](#)
- [Nové limity opatrovnického rozhodování v judikatuře ESLP a Ústavního soudu](#)
- [Mimosmluvní odměna při společném zastupování více osob](#)
- [Nepřiznané koalice](#)
- [Společnost s podíly 50:50 - právní rizika patových situací a jejich smluvní řešení](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 34: Jednání za společnost - prokura](#)
- [Jak nastavit smlouvy s dodavateli podle nové právní úpravy kybernetické bezpečnosti?](#)
- [Vada koupené věci - kdy zjištěné nedostatky zakládají kupujícímu práva z vadného plnění a kdy nikoliv?](#)